

DN granskar.

Statsministerns rådgivare glömde handlingar som kan skada rikets säkerhet

DN kan avslöja att den nationella säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm glömde kvar fyra sekretessbelagda handlingar – bland dem fanns uppgifter som kan skada Sveriges säkerhet. Trots att incidenten bedömdes som mycket allvarlig och kan vara brottslig gjordes ingen polisanmälan.

● Nyligen rapporterade DN om två säkerhetsincidenter orsakade av den nationella säkerhetsrådgivaren Henrik Landerholm.

Samma kväll som artikeln publicerades berättade han själv i sociala medier om en tredje händelse. Han uppgav att han i början av 2023 glömt ett dokument i ett låst skåp på Gällöfsta kursgård, som senare hittades. "Efter ett samtal med säkerhetschefen så vidtog avseende mig inga ytterligare åtgärder i anledning av detta", skrev han på plattformen X.

Den händelsen blev i både DN:s och andra mediers rapportering

bara ytterligare ett exempel på Landerholms misstag.

Men incidenten på Gällöfsta är betydligt allvarligare än vad som framkommit och vad Landerholm själv gett sken av. Den kan vara brottslig, och innebära risk för rikets säkerhet.

DN kan nu berätta att det var fyra sekretessbelagda handlingar som glömdes på kursgården, efter en intern konferens i mars 2023. Ätminstone en av dessa handlingar är säkerhetsskyddsklassificerad vilket betyder att den innehåller uppgifter som, om de röjs, kan medföra skada för Sveriges säkerhet. Sådana hand-

lingar omfattas av strikta regler för hantering, lagring och spridning.

Granskningen bygger på uppgifter från flera källor med insyn och Regeringskansliets egen dokumentation.

Enligt DN:s uppgifter bedömer Regeringskansliet säkerhetsincidenten som mycket allvarlig. Men Henrik Landerholm svarar inte på några frågor om handlingarnas innehåll, hur länge de var borta, vem som hittade dem och hur allvarlig skadan bedömdes.

I en intervju hänvisar han vid sju tillfällen till "sekretess".

– Jag kan inte kommentera om de var säkerhetsskyddsklassificerade eller inte. Regeringskansliet har gjort en samlad bedömning i den utredning som gjordes efter det här. Det betyder att de uppgifter som du frågar mig om, de är belagda med sekretess. Även om jag ville berätta om det för dig så varken kan eller får jag göra det, säger Henrik Landerholm.

Regeringskansliets skadebedömning – som nästan helt är sekretessbelagd med hänsyn till Sveriges säkerhet – är upprättad den 21 mars 2023, en vecka efter att Landerholm glömde handlingarna på Gällöfsta. Foto: Ali Lorestani

DN den 6 december.

Henrik Landerholm är barn- och ungdomsvän med statsminister Ulf Kristersson (M). Han utsågs till nationell säkerhetsrådgivare i november 2022, en befattning Sverige aldrig tidigare har haft.

Landerholm har ett kansli med fler än 70 personer till sitt förfogande. Det ansvarar för bland annat krisledning och underrättelsesamordning – några av Regeringskansliets absolut mest känsliga frågor.

Att vara grovt oaktsam med säkerhetsskyddsklassificerade handlingar kan vara brottsligt. Enligt brottsbalken kan vårdslöshet med hemlig uppgift leda till böter eller fängelse i högst ett år. År 2008 dömdes en försvarsanställd till 140 dagsböter vid Stockholms tingsrätt för att han glömt militärt sekretessbelagd information på ett bibliotek.

Regeringskansliet gjorde efter händelsen på Gällöfsta kursgård ingen polisanmälan. Motiveringen var, enligt presstjänstens mejlsvår, att det inte bedömdes "vara aktuellt".

När en säkerhetsskyddsklas-

Henrik Landerholm är statsminister Ulf Kristerssons nationella säkerhetsrådgivare.

Foto: Mikaela Landeström/TT

Gällöfsta herrgård och den angränsande konferensanläggningen ligger nordväst om Stockholm. Efter en intern konferens glömde Henrik Landerholm fyra sekretessbelagda handlingar – bland dem uppgifter som kan skada Sveriges säkerhet.

Foto: Martin Svensson

sificerad uppgift kan ha röjts ska säkerhetschefen göra en skadebedömning enligt Regeringskansliets föreskrifter. Skadebedömningen om Gällöfsta – som nästan helt är sekretessbelagd med hänsyn till Sveriges säkerhet – är upprättad den 21 mars 2023, en vecka efter att Landerholm glömde handlingarna på kursgården.

I den hårt sekretessbelagda skadebedömningen finns bara enstaka meningar som inte maskats – bland annat en passage om särskilda regler för hantering av kvalificerat hemliga handlingar. Det är den högsta säkerhetsskyddsklassen som finns och används för uppgifter som, om de röjs, kan få "synnerligen allvarlig" skada för Sveriges säkerhet.

Om de kvarglömda handlingarna är kvalificerat hemliga vill Regeringskansliet och Henrik Landerholm inte svara på. Regeringskansliet har inte upprättat några liknande rapporter efter de två andra säkerhetsincidenter som DN har avslöjat.

Gällöfsta ligger omgärdad av militära områden men är öppet för besök från allmänheten, bland annat anordnas där ett populärt julbord i herrgårdsbyggnaden. På platsen hålls konferenser och ledarskapsutbildningar.

I ett rum på entréväningen i konferensanläggningen finns 60 läsbara skåp av mindre modell där gäster kan förvara föremål. Skåpen läses med nyckel som gästen själv

kan bära med sig. Låsanordningen liknar den som exempelvis finns på skåp i omklädningsrum eller i kapprum på museer.

Henrik Landerholm svarar inte på i vilket "läst skåp" som handlingarna glömdes. Enligt Regeringskansliets säkerhetsföreskrifter finns höga krav på säkerhetsskydd när säkerhetsskyddsklassificerade dokument tas med från de egna lokalerna – däribland att den person som medför dokumenten ska ha kontroll över dessa. De ska också förvaras så att endast behöriga kan komma åt dokumenten.

Det kan vara brottsligt att vara oaktasam med handlingar. Varför har ni inte polisanmält och låtit polisen titta på händelsen?

– Händelserna har ju utretts av Regeringskansliets säkerhetsavdelning och varför inte händelsen polisanmälades får i första hand ställas till dem. Det är ingenting jag kan ha några synpunkter på, säger Henrik Landerholm.

Flera källor beskriver, oberoende av varandra, brister i säkerhetskultur och organisation kring den nationella säkerhetsrådgivaren. Redan före incidenten på Gällöfsta hade Henrik Landerholm själv på kort tid varit inblandad i två andra incidenter: Han hade glömt sin mobil på Ungerns ambassad och en anteckningsbok på Sveriges Radio.

Vad tänker du generellt kring att du gjort det här? Glömt kvar de här handlingarna, som enligt våra

uppgifter är säkerhetsskyddsklassificerade?

– All befattning med säkerhetsskyddsklassificerade handlingar innefattar ett ansvar. Jag har också i samband med de två tidigare incidenterna som ni har uppmärksammat uttryckt att det här naturligtvis var dåligt, säger Henrik Landerholm.

Statsminister Ulf Kristersson (M) uttalade sig i december om de båda första händelserna, i en skriftlig kommentar till DN:

– Jag håller med Henrik Landerholm om att det är dåligt och det har han också själv sagt till DN. Det är viktigt att ha ordning och reda. Det kan samtidigt konstateras att Regeringskansliets säkerhetsavdelning gjort bedömningen att incidenterna var av ringa karaktär och jag lutar naturligtvis på deras bedömning, sa Ulf Kristersson.

Statsministern har hittills inte uttalat sig om de glömda handlingarna på Gällöfsta. Både han och Henrik Landerholm har tidigare betonat det faktum att Regeringskansliets säkerhetsavdelning bedömde att skadan av de första två händelserna var av "ringa karaktär". Men skadebedömningen av den tredje händelsen hemlighålls alltså fortfarande.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se
Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se

Bakgrund. Handplockades – utan säkerhetsprövning

● **Den 5 december** avslöjade DN att Henrik Landerholm handplockade en person till sitt kansli, utan att denne säkerhetsprövades för tjänsten. Hanteringen strider sannolikt mot säkerhetsskyddslagen, enligt experter – men Regeringskansliet anser att de följt regelverket.

● **Den 10 december** avslöjade DN att Landerholm själv varit inblandad i två säkerhetsincidenter. Han glömde sin mobil på Ungerns ambassad

efter en middag i slutet av 2022 – enligt DN:s uppgifter låg den kvar över natten. I januari 2023 glömde han också en anteckningsbok på Sveriges Radio.

● **Samma kväll** berättade Landerholm på X att han också glömt "ett dokument" i ett läst skåp på Gällöfsta kursgård i början av 2023: Han skrev: "Dokumentet hittades och hämtades av en av mina medarbetare", och fortsatte: "Även då informerade jag omedelbart Regeringskansliets säkerhets-

avdelning. I fall som dessa görs regelmässigt en menbedömning. Efter ett samtal med säkerhetschefen så vidtogts avseende mig inga ytterligare åtgärder i anledning av detta."

● **Efter DN:s** avslöjande har tidigare försvarsminister Peter Hultqvist (S) kritiserat statsministerns hanteringsmetod: "Ulf Kristersson bör nu förklara om säkerhetsprövning gäller lika för alla, eller om några ska kunna slippa undan", sade han i en intervju.

Fakta. Rör handlingar om Sveriges säkerhet

1 Vad är säkerhetsskyddsklassificerade handlingar?

Handlingar som innehåller information av betydelse för Sveriges säkerhet. De delas in i säkerhetsklasser utifrån den skada ett röjande kan medföra för Sveriges säkerhet: ● Kvalificerat hemlig eller förvaras på ett sätt som så långt det är möjligt motsvarar säkerhetskraven för förvaring inom Regeringskansliets lokaler, under transport eller förvaring utanför lokalerna. ● Hemlig vid en allvarlig skada ● Konfidentiell vid en inte obetydlig skada ● Begränsat hemlig vid endast ringa skada ● Klassificeringen avgör vilka säkerhetsåtgärder som krävs.

2 När får handlingar tas med ut?

Enligt Regeringskansliets säkerhetsföreskrifter får säkerhetsskyddsklassificerade

handlingar endast tas med från lokalerna när arbetet kräver det. För handlingar som är kvalificerat hemliga krävs särskilt medgivande från expeditionschefen.

3 Hur ska handlingar förvaras?

Handlingar ska hållas under ständig kontroll eller förvaras i ett utrymme som endast den som är behörig har åtkomst till. För säkerhetsklasserna kvalificerat hemlig, hemlig

och konfidentiell ska förvaringsutrymmet vara "ett säkerhetsskåp" eller ett utrymme med motsvarande säkerhet. Handlingar i säkerhetsklassen kvalificerat hemlig ska förvaras i larmat säkerhetsskåp.

4 Vad gäller om en säkerhetsskyddsklassificerad handling glöms kvar? Om en säkerhetsskyddsklassificerad handling kan ha röjts, ska händelsen "snarast" rapporteras till den närmsta chefen samt till expeditionschefen. Säkerhetschefen på Regeringskansliet ansvarar för att en skadebedömning genomförs.

Källa: Regeringskansliets föreskrifter om säkerhet